

VREŠ, B., A. SELIŠKAR & I. DAKSKOBLER, 2012: The phytosociological position of *Senecio fontanicola* Grulich & Hodálová, a rare and endangered species endemic to the Eastern Alps, in the successional sere on the montane wetland Zelenci (NW Slovenia). *Wulfenia* 19: 1-14.

BRANKO VREŠ & TATJANA ČELIK

***Pontederia cordata* L.**

Domnevno subspontano uspevanje na levem bregu Soče (ob Solkanskem jezeru) med Dolgo njivo in Mrzlekom, severozahodno od Solkana, v Mlakah pri Trzinu in pri Jerneji vasi v Beli krajini

Supposed subspontaneous thriving on the left bank of the Soča River (on the Solkan lake) between Dolga njiva and Mrzlek, northwest from Solkan, in Mlake near Trzin and at Jerneja vas in Bela krajina

0047/2 (UTM 33TUL99) Slovenija: Primorska, srednja Soška dolina, levi breg Soče (Solkansko jezero) med Dolgo njivo in Mrzlekom (severozahodno od Solkana), 77 m n. m., manjša populacija na obali jezera pod strmim pobočjem ob glavni cesti. Leg. I. Dakskobler & D. Rojšek, 5. 10. 2013, det. L. Dakskobler, 5. 10. 2013, herbarij LJS.

0456/2 (UTM 33TWL14) Slovenija: Dolenjska, Bela krajina, Jerneja vas, mlaka 800 m vzhodno od vasi, ob cesti, okoli 180 m n. m. Leg. I. Žnidar & A. Zorko, det. N. Jogan, 28. 7. 2001, LJU 134435.

9853/3 (UTM 33TVM60) Slovenija: Gorenjska, Trzin, Mlake, v opuščnem, z vodnimi rastlinami poraslemu ribniku ali opuščnem glinokopu s stoječo vodo, 298 m n. m.; manjša populacija ob obrežju zahodnega dela nekdanjega ribnika oz. glinokopa. Det. J. M. Kocjan, 9. 6. 2010, avtorjev popis; leg. & det. B. Vreš, 21. 6. 2011, fotografije in avtorjev popis.

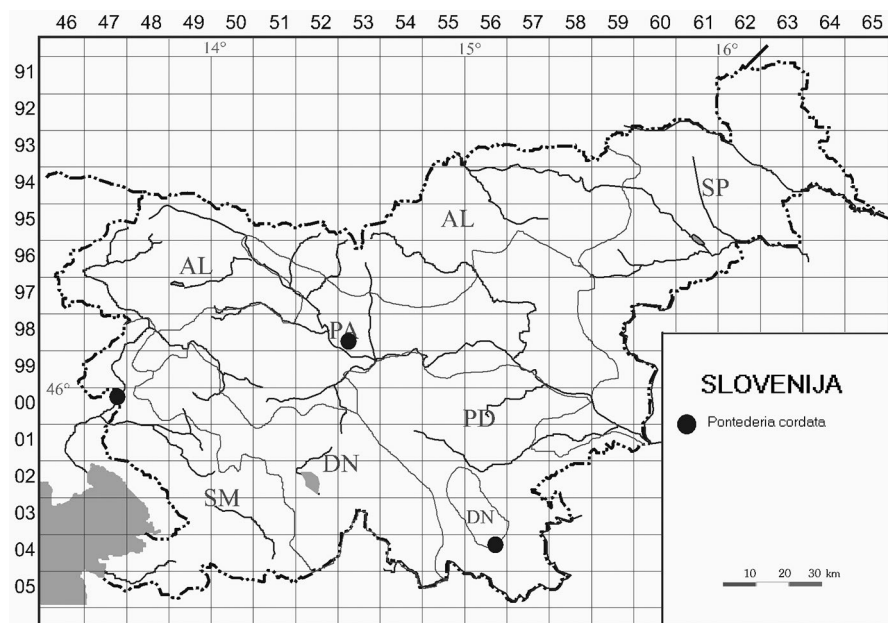
Pontederia cordata, slovensko ime bi lahko bilo, zgledujoč se po imenih v drugih evropskih državah, srčastolistna pontederija ali srčastolistna ščukina zel, je trajnica iz družine *Pontederiaceae*. Je geofit, natančneje helofit, vodoljubna rastlina, katere trajni spodnji deli so navadno potopljani. Njena domovina je vzhodni del severne Amerike, njene bližnje sorodnice pa uspevajo tudi v južni Ameriki. VALENTINE (2001: 85) navaja, da jo v zahodni Evropi občasno sadijo v naravnih okoljih, naturalizirana pa je na bregovih jezer in vodnih jarkov v severni Italiji in južni Švici. Vrsta je invazivna v Avstraliji, Južni Afriki, nekaterih predelih Severne Amerike (kjer ni avtohtona), v Evropi pa jo kot naturalizirano navajajo za Francijo, Veliko Britanijo, Irsko, Italijo, Nizozemsko in Španijo, v Belgijo in Švico pa naj bi bilo njeno pojavljanje neustaljeno (rezultati projekta DAISIE, www.europe-aliens.org). AESCHIMANN & al. (2004: 1024) njeno subspontano pojavljanje omenjajo le v eni alpski pokrajini, v provinci Varese v severni Italiji. Fitosociološko jo uvrščajo med vrste trstičevja (red *Phragmitetalia communis*). Verjetno prvo subspontano pojavljanje te vrste v Sloveniji je bilo opaženo leta

2001 pri Jerneji vasi v Beli krajini. Ta najdba, ki je dokumentirana v herbariju LJU, je bila kasneje kot domnevno prehodna zanemarjena. Posledično ta vrsta ni bila vključena niti v pregled novih najdb na raziskovalnih taborih študentov biologije (JOGAN 2001), niti kasneje v novo izdajo Male flore Slovenije (MARTINČIČ & al. 2007). V naslednjih letih nihče ni preverjal, kako je z njenim stanjem pri Jerneji vasi, in tudi natančna lega mlake nam zdaj ni znana.

Na levem bregu Soče med Dolgo njivo in Mrzlekom smo jo prvič opazili 10. 10. 2012, a jo takrat, ker so bili od daleč vidni le njeni listi (dostop do rastlin zaradi vode in zaraslega rečnega brega pa ni bil mogoč), od daleč pomotoma določili za vrsto *Alisma plantago-aquatica*. Pri ponovnem obisku tega nahajališča 5. 10. 2013 je nekaj rastlin še cvetelo in po plitvi vodi je bil mogoč dostop prav do približno kvadratni meter velike populacije na obali Solkanskega jezera oziroma potopljeni polici na strmem bregu Soče. Eno rastlino smo nabrali in jo tudi fotografirali, določili pa jo potem doma. V neposredni bližini njenega nahajališča so v plitvi in mirni Soči razvite bolj ali manj monodominatne združbe širokolistnega rogoza (*Typha latifolia*) – *Typhetum latifoliae*, navadnega trsta (*Phragmites australis*) – *Phragmitetum vulgaris*, jezerskega bička (*Schoenoplectus lacustris*) – *Scirpetum lacustris* in plavajoče blazine kolenčastega dristavca (*Potamogeton nodosus*). V plitvini ob srčastolistni ščukini zeli smo opazili tudi nekaj primerkov Shuttlewortovega rogoza (*Typha shuttleworthii*). V obvodnem steblikovju pri zaključku dovozne ceste k reki (kar je okoli 15 m od nahajališča pontederije) pa smo popisali vrste *Lycopus europaeus*, *Mentha longifolia* agg., *Lythrum salicaria* (dominantne) ter *Bidens frondosa*, *Solidago gigantea*, *Thalictrum lucidum* (posamično), *Juncus tenuis*, *Cyperus flavescens* in *Rorippa sylvestris* (v mivki tik ob obali). Na robu dovozne ceste je posajeno drevo močvirske ciprese (*Taxodium distichum*). Na pobočju med glavno cesto Tolmin–Solkan in jezerom se je razrasel pajesen (*Ailanthus altissima*). Občasno ga obsekavajo in veje odlagajo k nahajališču ščukine zeli. Dovožno cesto k Soči, ki se dokaj neopazno od glavne ceste spusti k reki, uporabljajo predvsem ribiči (ki imajo tam tudi nekaj privezanih čolnov), občasno tudi drugi obiskovalci, z obale je možno čolnarje po Solkanskem jezeru. Vodne združbe so se v miren in plitev del Solkanskega jezera naselile spontano in so deloma prostorsko ločene (na primer bičkovje, združba kolenčastega dristavca) ali deloma prehajajo ena v drugo (rogozovje in trstičevje). Srčastolistna ščukina zel je na njihovem robu, ki ga nad obalo omejuje strmo zaraščeno pobočje pod glavno cesto. Vzrok za njeno tukajšnje uspevanje nam ni znan, načrtna nasaditev se nam zdi malo verjetna in najbrž se je rastline sem naselila subspontano (pobegla iz gojitve na primer v ribnikih). Iz izkušenj v gojitvi (Andrej Gregorn, in litt.), se v ribnikih lahko hitro razraste in zaduši ostale rastline, torej je potencialno invazivna.

V nekdanjem ribniku (ali opuščenem glinokopu), nastajajočem drugotnem barju, uspeva tudi v Mlakah pri Trzinu. Tam sta jo neodvisno drug od drugega našla J. M. Kocjan in B. Vreš. V nastajajočem barju s šotnimi mahovi (*Sphagnum* sp. div.) rastejo tudi vrste *Drosera rotundifolia*, *Oxycoccus palustris* (obe je opazil J. M. Kocjan), *Carex rostrata*, *C. echinata* (ta dva šaša sta popisala oba), *C. elata*, *Menyanthes trifoliata*, *Peucedanum palustre*, *Typha latifolia*, *Potamogeton natans*, *Juncus effusus*, *J. tenuis*, *Lycopus europaeus*, *Scutellaria galericulata* in *Leersia oryzoides* (te vrste je popisal B. Vreš).

Menimo, da so ta tri domnevno subspontana nahajališča (glej sliko 1, arelno karto smo izdelali s programom FloVegSi, SELIŠKAR & al. 2003) zadosten vzrok, da to vrsto upoštevamo v flori Slovenije in njeno morebitno invazivno širjenje pazljivo spremljamo oz. poskusimo preprečiti.

Slika 1: Domnevno subspontana nahajališča vrste *Pontederia cordata* v Sloveniji

Figure 1: Supposed subspontaneous localities of *Pontederia cordata* in Slovenia

Literatura

- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER & J.-P. THEURILLAT, 2004: Flora alpina. Bd. 2: *Gentianaceae–Orchidaceae*. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1188 pp.
- JOGAN, N., 2001: Floristika na raziskovalnih taborih študentov biologije. *Natura Sloveniae* (Ljubljana) 3 (2): 5–18.
- MARTINČIČ, A., T. WRABER, N. JOGAN, A. PODOBNIK, B. TURK, B. VREŠ, V. RAVNIK, B. FRAJMAN, S. STRGULC KRAJŠEK, B. TRČAK, T. BAČIČ, M. A. FISCHER, K. ELER & B. SURINA, 2007: Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semen. Četrta, dopolnjena in spremenjena izdaja. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. 967 pp.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.
- VALENTINE, D. H., 2001: *Pontederia* L. In: Tutin, T. G. & al.: *Flora Europaea* 5. University Press, Cambridge. pp. 85.